

Školský ombudsman - zmocněnec pro ústavní a ochrannou výchovu

31.3.2025 - | Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR

„Musíme reflektovat volání po změnách systému ústavní a ochranné výchovy, které přichází ze strany zástupců z celé šíře odborného spektra. Ministerstvo musí pojmenovávat problémy současné praxe, poskytovat o nich relevantní informace a data, zasazovat je do kontextu, navrhnout varianty jejich řešení, podrobnost je diskusi a následně je zavádět do právní úpravy a praxe,“ říká ministr školství, mládeže a tělovýchovy Mikuláš Bek.

Prostřednictvím metodického vedení by MŠMT mělo stanovovat základní filozofii a přístupy k dětem v zařízeních, které jsou v souladu s aktuálním vědeckým poznáním, rozšiřovat příklady dobré praxe, sjednocovat pracovní postupy a vydávat výkladová stanoviska k překlenutí problematických nebo nejasných situací. *„Ministerstvo by mělo být také v pravidelném kontaktu s dětmi v těchto zařízeních, mělo by mnohem intenzivněji komunikovat s vedením a pracovníky zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy a udržovat síť institucí a osob, jejichž činnost se systému ústavní a ochranné výchovy dotýká,“* doplňuje náměstek ministra **Jiří Nantl** s tím, že právě ombudsman pro ústavní a ochrannou výchovu bude hrát v těchto aktivitách zásadní roli.

Zmocněncem MŠMT pro ústavní a ochrannou výchovu v postavení školského ombudsmana byl jmenován Mgr. Bc. Štěpán Jílka, který doposud působil jako expert v oblasti ústavní a ochranné výchovy a péče o ohrožené děti v Kanceláři veřejného ochránce práv v Brně.

Ombudsman pro ústavní a ochrannou výchovu by se měl převážně pohybovat v terénu, měl by zvyšovat obecné povědomí o dětech v institucionální péči prostřednictvím médií, sociálních sítí a dalších komunikačních kanálů a měl by se pravidelně setkávat a diskutovat s lidmi, kteří s těmito dětmi pracují, a to jak v zařízeních, tak v organizacích neziskového sektoru nebo v jiných službách.

„Ombudsman by měl dělat most mezi ministerstvem a dětmi v zařízeních, jejich každodenním životem a fungováním v institucionální péči. Měl by být věrohodným a respektovaným partnerem vedení zařízení a jejich pracovníků. Měl by doplňovat ministerstvu do zprostředkovaných a převážně statistických dat tolik důležitý kontext a další aspekty, které jsou pro kvalitní koncepční a metodickou práci nezbytné,“ uvádí ke své roli nový školský ombudsman **Štěpán Jílka** a doplňuje, že ombudsman by měl také přibližovat ministerstvo dětem žijícím v zařízeních, aby to pro ně nebyla abstraktní a vzdálená entita, ale konkrétní lidé se zájmem a schopnostmi jim naslouchat a s možností jim v něčem ulevit a pomoci.

Rámcové úkoly školského ombudsmana - zmocněnce MŠMT pro ústavní a ochrannou výchovu:

- participace na tvorbě, úpravách a změnách dlouhodobé koncepce
- participace na přípravě materiálů legislativní povahy
 - zapojování se do příslušných pracovních skupin, poradních orgánů, výborů a projektů napříč resorty a ostatními subjekty
 - participace na přípravě a změnách metodických materiálů a výkladových stanovisek
 - participace na vytvoření a správě jednotného metodického portálu pro vedení a pracovníky zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy
 - pořádání pravidelných metodických porad zástupců diagnostických ústavů
 - participace na metodických poradách jednotlivých diagnostických ústavů se zástupci zařízení v jejich územní působnosti

- participace na vzdělávání vedení a zaměstnanců zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy
- přímá komunikace s dětmi žijícími v zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy
- participace na vyřizování stížností dětí a pracovníků na poměry v konkrétních zařízeních
- pravidelné výjezdy do zařízení, hodnocení atmosféry, pracovních postupů a zacházení s dětmi
- spolupráce s ČŠI, NSZ, KVOP, krajskými úřady a jejich pracovníky provádějící inspekční a dozorovou činnost v zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy
- účast na konferencích, seminářích a dalších setkáních praktikujících odborníků a akademiků z oblasti institucionální výchovy
- komunikace a účast na setkáních zástupců neziskového sektoru
- osvětová činnost a zvyšování obecného povědomí o dětech v institucionální péči prostřednictvím médií, sociálních sítí a dalších komunikačních kanálů

Na konci června loňského roku odešel do penze dlouholetý školský ombudsman Ladislav Hrzal, který v této pozici strávil osm let (více zde). V návaznosti na to MŠMT vyhodnocovalo dosavadní zkušenosti s fungováním institutu školského ombudsmana a zvažovalo pojetí této role do budoucna. V uplynulém období došlo k rozvoji různých aktivit, které byly pro úvahy o roli školského ombudsmana velmi důležité. Ministerstvo například zřídilo zcela nový odbor podpory škol a zřizovatelů, který začal poskytovat intenzivní celorepublikovou podporu v rámci realizace systémového projektu Střední článek podpory, a rozšířily se také metodické aktivity České školní inspekce a Národního pedagogického institutu zajišťující poskytování podpory dle potřeb konkrétních škol přímo na místě. Nadále pak Česká školní inspekce v souladu se svým zákonným zmocněním šetří stížnosti, podněty a petice směřované ke školám a školským zařízením. *„Všeobecné pojetí role školského ombudsmana jsme se tedy rozhodli opustit, jeho zaměření zúžit a zacílit směrem, který je dlouhodobě velkou výzvou pro český vzdělávací systém, tedy do oblasti ústavní a ochranné výchovy,”* uzavírá náměstek ministra **Jiří Nantl**.

<https://msmt.gov.cz/ministerstvo/novinar/skolsky-ombudsman-zmocnenec-pro-ustavni-a-ochrannou-vychovu>